

I väsentligen samma utsträckning: Konsekvensutredning utifrån överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur

MTM-H 2025/99

2025-06-12

Enhetschef Jannica Hedlund, bibliotekarie Ellen Follin, bibliotekarie Anders Jaderup, strateg Maria Dietrichson och biblioteksstrateg Cecilia Gärdén

Inledning

I denna promemoria redogör MTM för de konsekvenser som kan följa av det som anges i *PM – Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur* (MTM-H 2025/99).

Konsekvensutredningen har tagits fram efter dialog med brukarorganisationer, bibliotek och förlag i referensgrupper, råd och i andra sammanhang.

I promemorian *PM – Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur* redogör MTM för hur produktionsbeslut om kurslitteratur kan komma att förändras mot bakgrund av vårt uppdrag, funktionshinderpolitikens mål, den nya tillgänglighetslagen och ett ökat utbud av universellt utformad litteratur. Promemorian beskriver, utifrån ett antal faktorer, de fall som MTM framöver kan komma att producera en tillgänglighetsanpassad version av den tryckta boken.

I promemorian redogör vi övergripande för en rad konsekvenser för läsarna, biblioteken, förlagen och MTM. I denna promemoria görs en mer djupgående konsekvensutredning. Syftet är att ta fram ett gediget underlag för det ställningstagande som MTM avser göra i frågan om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur.

De konsekvenser som beskrivs är avgränsade till kurslitteratur.

Möjlighet till såväl köp som lån

Enligt MTM, och i enlighet med det som angavs i promemorian *PM – Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur*, bör en student med en syn- eller läsnedsättning, som inte får sin litteratur producerad av MTM, ha möjligheten, i väsentligen samma utsträckning som en student utan en sådan nedsättning, att *köpa kurslitteratur* på den kommersiella marknaden. Enligt MTM:s mening bör en student med en syn- eller läsnedsättning dessutom ha möjligheten att *låna kurslitteratur* vid sitt universitets- eller högskolebibliotek i väsentligen samma utsträckning som en student utan en sådan nedsättning. Denna konsekvensutredning tar därför i första hand sikte på en likställighet i möjligheterna till såväl köp som lån av kurslitteratur.

Endast möjlighet för studenten till köp

MTM har utrett de konsekvenser som kan uppkomma om myndigheten hänvisar studenter med en funktionsnedsättning som leder till en läsnedsättning enbart till köp, se bilaga till denna promemoria. Studenter med en läsnedsättning skulle i det scenariot i många fall inte kunna låna sin litteratur till skillnad från studenter utan en läsnedsättning, utan enbart ha möjlighet att köpa den. Detta anser MTM inte vara förenligt med att en person med en syn- eller läsnedsättning ska kunna ta del av en bok eller annan skrift i *väsentligen samma utsträckning som en person utan en sådan nedsättning*.

Medskick från dialog med aktörer

Under våren 2025 har MTM genomfört en rad olika dialoger om övervägandena om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur. Myndigheten har haft dialog med referensgruppen för tillgänglig kurslitteratur, MTM:s referensgrupp för högskolefrågor, brukarrådet, vetenskapliga rådet, insynsrådet och vid ett par webinarier med landets bibliotekschefer för högskole- och universitetsbibliotek. Dessa dialoger har syftat till att lyssna in och fånga upp relevanta medskick till fortsatt arbete så som denna konsekvensutredning.

Medskick från brukarorganisationer

Synskadades riksförbund, SRF, har inkommit med skrivelsen *Kommentar till MTM:s PM Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur* (MTM 2024/403) där det lyfter olika argument för att studenter med synnedsättning bör undantas från att hänvisas till bibliotekens och/eller marknadens tillgängliga kurslitteratur och fortsatt bör få sin kurslitteratur anpassad av MTM och distribuerad via Legimus. SRF hänvisar till att ett sådant undantag gjorts av Nationalbiblioteket i Norge.

Tillsammans med Riksorganisationen Unga med Synnedsättning, US, har SRF även inkommit med skrivelsen *Inspel gällande promemorian Överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur* (MTM 2024/403). I skrivelsen framhåller de behovet av ett permanent undantag för studenter som använder förstöringshjälpmedel och/eller skärmläsare för att ta del av kurslitteratur från MTM:s överväganden om en ny ordning för anpassning av kurslitteratur.

SRF och US lyfter fram behovet av att särskilda behörigheter i Legimus för låntagare med synnedsättning och blinda låntagare tas fram. Detta för att garantera att studenter med synnedsättning och blinda studenter ska kunna få tillgänglig kurslitteratur. De beskriver vidare att även den som inte är student ska kunna ta del av kurslitteratur. Det kan exempelvis vara nödvändigt i en yrkesroll eller för det livslånga lärandet.

SRF och US beskriver också att det är omöjligt att konstatera om en bok verkligen är fullt tillgänglig med skärmläsare och förstoring samt att kompletterande bildbeskrivningar ofta behövs. Att behöva använda olika appar och webbplatser för olika böcker kan bli ytterst komplext för den som använder skärmläsare. Appar kan plötsligt bli otillgängliga, även om en mindre uppdatering görs. Vidare lyfts att det kräver specialistkompetens att kunna vägleda läsare med skärmläsare.

Medskick från lärosäten

I dialog mellan MTM och chefer på landets lärosätesbibliotek har biblioteken framfört att den ändrade ansvarsfördelningen som beskrivs i övervägandena skulle ställa krav på större beredskap än idag inom flera olika delar av arbetet med förmedling av tillgänglig kurslitteratur. Biblioteken lyfter i huvudsak två konsekvenser för sina verksamheter gällande förändringen: stora kostnadsökningar för inköp av tillgänglig litteratur samt betydligt mer resurskrävande stöd och hjälp till studenter i behov av tillgänglig läsning och tillgänglig kurslitteratur.

Biblioteken bedömer att förändringen kommer att resultera i ökade kostnader för inköp av e-böcker. De framhåller att det framöver kommer att krävas fler licenser per bok än vad som krävs idag. I de lägen då biblioteken har valt att endast köpa in den tryckta boken på grund av prissättningen för e-boken, kommer de i och med MTM:s överväganden bli tvungna att köpa in e-bokversionen. Inköpen av e-böcker ser idag olika ut i omfattning bland biblioteken i Sverige, detta på grund av storleken på lärosätet, studentunderlaget och ämnesinriktningarna. Särskilt lyfter mindre bibliotek att deras förutsättningar att kunna erbjuda e-böcker är begränsade. Kungliga Musikhögskolan anger i en skrivelse till MTM att den ändrade ansvarsfördelningen skapar en tydlig ojämlikhet mellan lärosäten, och att principen om likvärdig utbildning därmed undermineras (*Konsekvenser för små lärosätesbibliotek*, MTM-H 2025/99).

I ett yttrande lyfter Malmö universitetsbibliotek att det i dagsläget är svårt att överblicka alla konsekvenser för lärosätesbiblioteken gällande inköp. Det finns stor osäkerhet gällande förändringar på den internationella e-boksmarknaden, ramavtal för inköp av e-böcker och variationer av prismodeller. Det pekar också på att det i dagsläget är ett problem att biblioteken inte kan erbjuda utlån av e-böcker utgivna av svenska förlag, eftersom kurslitteraturförlagen inte erbjuder bibliotekslicenser (*Remissvar angående Myndigheten för tillgängliga mediers föreskrifter om kompletterande tillgänglighetskrav för tjänster som utgör tillhandahållande av e-böcker* (MTM-H 2025/103)).

Utöver kostnader för inköp menar biblioteken att det kommer att krävas ökade personalresurser för att hantera inköpen. Malmö universitetsbibliotek betonar i sitt yttrande att biblioteken framöver måste kravställa e-böcker för studenter som tidigare kunnat vända sig till Legimus. Det innebär att förmedlarna behöver vara väl insatta i de tekniska aspekterna av tillgänglighetskraven, se till att det finns möjlighet att anpassa lånetid i systemen (både i bibliotekssystem men framför allt i e-boksplattformar) och att det finns möjlighet till att använda e-böcker i salsskrivningar.

Ytterligare en konsekvens som framförts är att biblioteken kommer behöva lägga mer resurser på förmedlingen av tillgänglig litteratur till studenter med behov av anpassad läsning, i form av ökad bemanning och kompetensutveckling. När den tillgängliggjorda litteraturen inte längre finns att nå genom ett gemensamt och tillgängligt utformat sökgränssnitt utan i stället finns i olika plattformar, med olika utseende och funktionalitet, innebär det enligt biblioteken att studenterna med läsnedsättning kommer behöva mer stöd för att navigera sig fram till litteraturen. I synpunkter från Karolinska Institutets

bibliotek påpekas att bibliotekarier framöver behöver hantera många olika förlags gränssnitt och funktionaliteter på olika plattformar, istället för endast Legimus och TorTalk (*Inkomna synpunkter angående ny ordning för anpassning av kurslitteraturen*, MTM-H 2025/99).

I dialogmöten har bibliotekscheferna också understrukt att det blir ett ökat tryck på medarbetare som har hand om riktat pedagogiskt stöd för studenter med funktionsnedsättning, samt ett ökat flöde av frågor mellan medarbetarna som hanterar pedagogiskt stöd och medarbetarna som köper in kurslitteratur.

Biblioteken har vidare pekat på att det finns uppenbara risker för minskad likvärdighet för de enskilda användarnas tillgång till litteratur när studenter med läsnedsättning blir hänvisade till den kommersiella marknaden.

Biblioteken framhåller dessutom MTM:s roll och betydelse som kunskapscentrum, exempelvis när det gäller kompetensutveckling och omvärldsbevakning. Malmö universitetsbibliotek anger: "Vi vill trycka på att det är nödvändigt med en sådan samlad, tydlig och professionell tillgång till MTM som kunskapscentrum i än större utsträckning i och med den förändring som nu sker."

Medskick från förlag

Läromedelsföretagen har skriftligen inkommit med synpunkter på övervägandena. Läromedelsföretagen anser att MTM:s tolkning om likställighet till likväl lån som köp är en för vidlyftig tolkning av 17 § upphovsrättslagen. Läromedelsföretagen menar att MTM:s föreslagna nya ordning för anpassning av kurslitteratur endast bör ta hänsyn till om en tillgänglig version finns på marknaden att tillgå. Detta för att säkra en livskraftig marknad för kurslitteratur.

Läromedelsföretagen menar att MTM tillgängliggör, och fortsätter att tillgängliggöra, skyddade verk trots att dessa redan är tillgängliga via förlagen för personer med syn- eller läsnedsättning, detta på ett sätt och i en omfattning som strider mot det normala utnyttjandet av berörda verk och som enligt nuvarande lagstiftning oskäligt inkräktar på rättsinnehavarnas legitima intressen.

Konsekvensanalys

Nedan angivna konsekvenser utgår från MTM:s överväganden och att det som anges i dessa införs genom nya riktlinjer för MTM:s urvalsarbete. Övervägandena innebär, som tidigare har framhållits, att en student som har en syn- eller läsnedsättning ska ha lika möjligheter till såväl köp som lån av kurslitteratur som en student utan syn- eller läsnedsättning. Om en bedömning i stället skulle utgå från att det endast bör föreligga en likvärdighet till köp av kurslitteratur skulle konsekvenserna se annorlunda ut och dessa redogörs för, som angetts ovan, i en bilaga till denna promemoria.

Konsekvenser för läsarna

Ett större utbud av universellt utformade böcker minskar behovet av särlösningar

Ett större utbud av universellt utformade e-böcker på marknaden och i bibliotekens bestånd, främjar inkludering och minskar behovet av särlösningar. Det är i linje med funktionshinderspolitikens mål om jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet (prop. 2016/17:188). Med bättre tillgång till tillgängliga e-böcker kan fler läsare själva söka, välja och använda litteratur utan att behöva gå vägen via speciallösningar eller särskilda anpassningstjänster. Samtidigt kvarstår vissa begränsningar. Det innebär att läsare som på grund av sin syn- eller läsnedsättning behöver en högre grad av tillgänglighet än vad marknaden kan erbjuda fortsatt är i behov av individuella lösningar. Det är i linje med ett av de fyra huvudområdena för den svenska funktionshinderspolitiken: Individuella stöd och lösningar för individens självständighet.

Risk för bristande likvärdighet

Skillnader vid lärosätenas bibliotek vad gäller resurser, organisatorisk beredskap och praktisk tillämpning av gemensamma riktlinjer kan påverka studenters faktiska tillgång till kurslitteratur i tillgängligt format.

Trots gemensamma riktlinjer för produktionsbeslut och ansvarsfördelning kan skillnader uppstå i hur universitets- och högskolebibliotek praktiskt tillämpar riktlinjerna, hur snabbt de kan agera och vilka resurser de har. I förlängningen har det betydelse för hur snabbt en student får tillgång till litteratur i rätt format.

Likvärdigheten påverkas också av att vissa tillgänglighetsbehov kan täckas av befintliga kommersiella e-böcker medan andra kräver MTM-anpassning. I de fall där gränsdragningen är oklar, eller där läsare och bibliotek inte har tillgång till nödvändiga tillgänglighetsmetadata, det vill säga standardiserad information om e-bokens tillgänglighet för att avgöra hur tillgänglig e-boken är, kan bedömningar dröja. Det innebär att studenter med jämförbara behov olika snabbt kan få tillgång till kurslitteratur beroende på lokala faktorer vid sina respektive lärosäten.

Större ansvar på läsaren att själv utvärdera tillgänglighet

Scenariot där en universellt utformad e-bok finns, men inte uppfyller läsarens behov, kan innebära att individen måste identifiera, formulera och eventuellt argumentera för sitt behov för att få tillgång till en alternativ version. Det förutsätter att individen har kännedom om sina rättigheter, om sina behov och kan kommunicera dem. Utvecklingen av standarder för att presentera tillgänglighetsmetadata, såsom *Accessibility Metadata Display Guide 2.0*,¹ syftar dock till att göra det enklare att förstå vilka tillgänglighetsfunktioner en digital publikation har. På sikt innebär detta att det blir lättare att avgöra i vilken grad en e-bok uppfyller tillgänglighetskrav, vilket kan stärka både läsarens självständighet och aktörers beslutsstöd.

¹ [Accessibility Metadata Display Guide for Digital Publications 2.0](#)

Tillgången till kurslitteratur kan i vissa fall bli oförutsägbar för läsaren

Hur snabbt och i vilket format en bok blir tillgänglig kommer att bero på om biblioteket vid det lärosäte som studenten är antagen till redan har e-boken i sin samling, hur lång tid ett eventuellt förvärv tar jämfört med att MTM anpassar den och om tillgängligheten i den kommersiella e-boken är tillräcklig. Detta kan skapa osäkerhet för läsaren kring när och hur hen får tillgång till kurslitteraturen. Samtidigt kan ett förvärv medföra en högre grad av likvärdighet sett till när studenten får tillgång till boken, vilket är relevant då tidsaspekten i de flesta fall är en kritisk faktor för läsaren. Det är snarare regel än undantag att en begäran om anpassning inkommer till MTM efter kursstarten.

Risk för försämrad tillgång under en övergångsperiod

Under en övergångsperiod kan läsare uppleva att tillgången till kurslitteratur blir sämre för studenter med syn- eller läsnedsättning. Det är en möjlig konsekvens när fokus flyttas från MTM:s anpassningar via Legimus till ett ökat ansvar för universitets- och högskolebiblioteken, samt ett större beroende av vad som faktiskt erbjuds på den kommersiella marknaden. En sådan ny ansvarsfördelning innebär att flera steg behöver fungera friktionsfritt: bibliotekens rutiner för inköp måste vara snabba och samordnade, förlagens erbjudanden måste vara tekniskt tillgängliga och licensmässigt kompatibla, och det krävs god kommunikation mellan student, bibliotek och MTM om vad som är möjligt och när undantag ska göras. Utöver att bibliotekens rutiner för inköp behöver vara snabba och samordnade, behöver även kompetens och förmåga att hjälpa studenter till tillgänglig läsning stärkas. Det kan innebära behov av ett nationellt kompetenslyft kring tillgänglig läsning.

Under en övergångsperiod finns, trots uppdaterade riktlinjer för produktionsbeslut, risk för tidsfördröjning i tillgången till kurslitteratur, särskilt om osäkerhet råder kring var ansvaret ligger eller om biblioteket inte har möjlighet att agera snabbt. Detta kan i sin tur påverka studentens möjlighet att hänga med i undervisningen och fullfölja sina studier i tid. Det kan också finnas ett glapp mellan den formella tillgången till en universellt utformad e-bok och dess faktiska användbarhet i praktiken, exempelvis om den inte fungerar utan internetuppkoppling, inte kan användas med studentens hjälpmedel eller inte lämpar sig för tentamen.

Risken för försämrad tillgång bör därför betraktas som reell under övergångsperioden, och kräver förebyggande insatser i form av tydliga riktlinjer, god samverkan mellan aktörer och en fortsatt beredskap från MTM att ingripa när marknads- eller biblioteksalternativet inte uppfyller individens behov. Det är särskilt viktigt att i största möjliga utsträckning undvika att enskilda studenter med funktionsnedsättning får bära konsekvenserna av ett systemskifte som är i behov av en successiv utveckling och en gedigen kommunikation.

Utmaningar med att böcker finns på olika plattformar

Läsare har olika förutsättningar att växla mellan digitala gränssnitt. Om böcker som läsaren behöver är spridda i flera olika miljöer med skilda användargränssnitt och inte är samlade i samma tjänst, kan det uppstå hinder. Det gäller särskilt för den som har en syn- eller

läsnedsättning och för den som tidigare haft en samlad ingång till anpassade böcker via Legimus kan denna fragmentering innebära att navigeringen blir mer komplex. Varje plattform kan ha egna tekniska förutsättningar, krav på inloggning eller programvara, och stöder inte alltid de hjälpmedel som studenten är van att använda. Det kan i praktiken innebära att litteraturen är formellt tillgänglig, men funktionellt svåråtkomlig och att läsaren behöver hjälp för att hantera det.

Konsekvenser för lärosätena: förskjutet ansvar och behov av ökad kapacitet

Lärosäten får ett ökat ansvar

Att MTM i vissa fall avstår från att producera anpassad kurslitteratur när det redan finns en kommersiellt utgiven, universellt utformad e-bok, innebär en förskjutning i ansvar från myndigheten till universitets- och högskolebiblioteken². I praktiken betyder det att biblioteken i allt högre grad förväntas tillgodose studenters behov av tillgängliga format genom egna inköp och vägledningsinsatser. Detta är en förändring som välkomnas i den mån den bygger på en teknisk utveckling mot universell utformning, en utveckling som inte bara gynnar studenter med särskilda behov, utan alla studenter.

Resursbehovet ökar

Att lärosätesbiblioteken får ett ökat ansvar innebär ökade kostnader för dessa, dels på grund av att fler e-bokstitlar behöver köpas in, dels därför att det kan krävas flera licenser per bok för att tillgodose samtida behov. I de fall där bibliotek tidigare valt tryckta exemplar på grund av högt pris på e-boksversioner, måste man nu i stället prioritera e-boken, eftersom det är denna som studenten hänvisas till när MTM inte producerar en talboksanpassning.

För det andra kan arbetstrycket öka inom bibliotekens stödverksamheter. Bibliotekarier och kollegor inom pedagogiskt stöd kan behöva hantera fler och mer komplexa ärenden. Det handlar om allt från vägledning i hur olika e-boksplattformar fungerar till att hantera frågor om tillgänglighet i salstentamenssituationer, exempelvis hur e-böcker kan användas nedladdade. Där MTM tidigare varit en tydlig aktör för frågor kring tillgång, hänvisas nu fler frågor till biblioteket, vilket kräver att personalen har både teknisk och pedagogisk kompetens samt förståelse för studenternas rättigheter.

För mindre lärosäten med begränsade budgetar och mindre personalstyrka kan denna utveckling innebära särskilda utmaningar om de saknar de resurser som krävs för att köpa in större volymer av kommersiella e-böcker.

Det ställs också ökade krav på att lärosäten ska kunna kravställa e-böcker vid upphandling eller inköp utifrån tillgänglighetsaspekter eller att lånetid kan anpassas efter behov. Detta förutsätter att lärosätet har god teknisk kunskap och insikt i vilka behov som gäller för studenter med syn- eller läsnedsättning. Ett uttalat behov från flera lärosäten är

² Redan idag undersöker MTM om det finns en tillgänglig e-bok i bibliotekets katalog. Är så fallet avstår MTM från att producera denna.

vägledning kring detaljerade tillgänglighetskrav, så att de kan ställa rätt krav gentemot förlagen.

Till detta kommer att förmedlingen av kurslitteratur blir mer komplex. När tillgången till tillgängliga medier flyttar från en samlad tjänst som Legimus till ett flertal e-boksplattformar krävs mer resurser för att kunna vägleda i flera olika användargränssnitt.

Konsekvenser för förlagen

Förlagens e-böcker blir förstahandsalternativ för tillgänglig läsning

Då MTM i första hand hänvisar till förlagens universellt utformade e-böcker – under förutsättning att metadata anger att e-boken är tillgänglig/universellt utformad – kommer behovet av talböcker i Legimus att minska. Detta kan leda till en ökad försäljning av förlagens e-böcker och det skulle i förlängningen även kunna leda till en ökad användning av sådana e-böcker hos universitets- och högskolebiblioteken.

Som anges ovan vilar konsekvensanalysen på bedömningen att en student som har en syn- eller läsnedsättning ska ha lika möjligheter till såväl köp som lån av kurslitteratur som en student utan syn- eller läsnedsättning. Om förlagen sluter licensieringsöverenskommelser med universitets- och högskolebiblioteken skulle förlagen, utöver själva licenserna, också kunna få ersättning per utlån; för utlån av en e-bok betalar biblioteket en summa till förlaget för varje utlåningstillfälle (samtidigt som den statliga biblioteksersättningen inte gäller för e-böcker).

Ökad service till läsare i behov av tillgängliga medier

Den omfattande service som MTM ger till personer med syn- eller läsnedsättning om sin tillgängliga läsning är något som i större utsträckning kommer behöva tas om hand av marknaden i form av support i sina digitala e-bokstjänster.

Den ökade försäljning som går att föreställa sig när studenter som tidigare använt Legimus istället köper boken på marknaden, bygger på att personer med syn- eller läsnedsättning faktiskt klarar av att använda de kommersiella tjänsterna. Förlagen behöver således säkerställa att användare med behov av tillgängliga format får den hjälp de behöver för att till fullo kunna ta del av innehållet.

En annan viktig aspekt är behovet av korrekta och enhetliga tillgänglighetsmetadata så att både läsarna och biblioteken kan veta vilken tillgänglighetsfunktionalitet som den enskilda e-boken faktiskt har. Brist på tydliga och enhetliga metadata kommer i praktiken att påverka såväl läsbarheten som tillgången, trots att boken i fråga formellt sett är "tillgänglig".

Sammanfattningsvis: när MTM:s roll minskar kommer förlagens ansvar öka – både vad gäller service, teknisk tillgänglighet och metadata. Annars riskerar många studerande med syn- eller läsnedsättning att inte kunna delta i högre utbildning på likvärdiga villkor.

Konsekvenser för MTM

Behovet av MTM som kunskapscentrum ökar

Behovet av att kunna guida bibliotek och läsare till olika tillgängliga läspraktiker kommer att öka. Därför behöver MTM ha uppdaterad och detaljerad kunskap om tillgängligheten i olika tekniska lösningar, format, standarder och plattformar, samt kunskap om tillgänglig läsning och tillgängligt läsfrämjande

En konsekvens av att tillgänglig kurslitteratur i högre grad finns via fler plattformar, är ett ökat behov av att MTM kan vägleda bibliotek, som behöver kunna kravställa e-böcker vid upphandling och guida studenter som behöver stöd i att orientera sig i ett mer fragmenterat utbud. Därtill behöver MTM som tillsynsmyndighet för e-böcker och ändamålsenlig programvara ha mycket god kunskap om tillgängligheten i marknadens produktioner. Det kommer att kräva resurser för MTM och innebära ökade kostnader, se även nedan.

MTM:s anpassning av kurslitteratur blir mer specialiserad och målgruppsanpassad

MTM:s produktion av kurslitteratur kommer i högre grad koncentreras till de fall där marknaden inte kan tillgodose studentens behov. Det gäller dels litteratur som är särskilt komplex att anpassa, exempelvis inom STEM-områden (science, technology, engineering, mathematics), dels för studenter med tillgänglighetsbehov som överskrider vad universellt utformade e-böcker normalt erbjuder. Dessa typer av anpassningar är ofta mer resurskrävande, vilket innebär att MTM inte förväntar sig minskade kostnader inom produktionen på kort sikt, utan snarare ett fortsatt stort behov av produktionskapacitet för läsare med stora och komplexa behov

MTM:s handläggningsprocess blir mer omfattande och komplex

MTM behöver ta hänsyn till fler faktorer än tidigare vid beslut om produktion. Det handlar om analys av marknadens e-böcker, bibliotekens tillgång till dem och, i högre utsträckning, individens behov. Myndigheten behöver i varje ärende bedöma dels om en titel finns tillgänglig i ett tekniskt tillgängligt format, dels om formatet faktiskt möter studentens individuella behov. Det kräver ökad kompetens i gränsdragningen mellan vad som rymms inom universell utformning och vad som motiverar att MTM gör en anpassning. Att handlägga produktionsbeslut blir därmed mer tids- och resurskrävande än i nuläget.

Systemstödet behöver utvecklas

Det förändrade arbetssättet medför också behov av ett mer flexibelt ärendehanteringssystem, som gör det möjligt att hantera och dokumentera beslut och undantag mer effektivt. Det finns också behov av att kunna distribuera vissa titlar enbart till enskilda användare, till exempel när MTM anpassar en bok som annars finns tillgänglig på marknaden, men inte i en form som möter studentens behov. Detta ställer nya krav på MTM:s tekniska infrastruktur och distributionssystem.

Ekonomiska konsekvenser

Trots att MTM:s uppdrag blir snävare i fråga om volym, innebär det inte nödvändigtvis minskade kostnader. Den återstående produktionen är mer specialiserad och kräver mer resurser per titel. Samtidigt kräver den ökade handläggningskomplexiteten och kunskapsuppbyggnaden att resurser omfördelas till analys, samverkan, rådgivning och systemutveckling. Totalt sett innebär förändringen att MTM:s verksamhet får ett mer strategiskt, specialiserat och tekniskt inriktat fokus, snarare än ett volymbaserat.